

Juuli Aksila & Alina Honkonen

Maatalouden ympäristötoimenpiteet ohjelmakaudella 2014–2020

Keskipohjalaisten karjatilallisten näkemyksiä

Opinnäytetyö

Kevät 2016

SeAMK Elintarvike ja maatalous

Agrologi (AMK)

SeAMK 

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Elintarvike ja maatalous

Tutkinto-ohjelma: Agrologi (AMK)

Suuntautumisvaihtoehto: Liiketoiminta

Tekijä: Juuli Aksila & Alina Honkonen

Työn nimi: Maatalouden ympäristötoimenpiteet ohjelmakaudella 2014–2020

Ohjaaja: Jyrki Rajakorpi

Vuosi: 2016

Sivumäärä: 43

Liitteiden lukumäärä: 1

Euroopan unionissa on käynnissä rakennemuutos. Tämä aiheuttaa muutoksia maatalousyriyten toimintaympäristössä. Maatalouspolitiikka on jatkuvan uudistuspaineen alla, ja se aiheuttaa paineita markkinaohjautuvuuden kasvulle. Maatalouspolitiikan tuntemus on tärkeä osa maatalousyrittäjien päätöksenteossa.

Opinnäytetyötä tarkasteltiin keskipohjalaisten karjatilallisten näkökulmasta. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten maatalouspolitiikan uudistus on vaikuttanut maatalousyrittäjän päätöksentekoon. Tavoitteena oli selvittää maatalousyrittäjien mielipiteitä ja kokemuksia maatalouspolitiikan uudistusta kohtaan. Opinnäytetyö on rajattu koskemaan ympäristöpolitiikkaa. Tutkimusaineisto kerättiin teemahaastatteluilla. Haastateltavista maatalousyrittäjistä seitsemän oli maidontuottajia ja yksi lihanaudantuottaja.

Tutkimuksessa selvisi, että maatalousyrittäjät eivät olleet tyytyväisiä maatalouspolitiikan uudistukseen. Byrokratian koettiin lisääntyneen. Maatalousyrittäjät ovat pohtineet sitoutumista ympäristökorvaukseen pidempään kuin aiemmin. EU:n ympäristökorvausta koskevat tuet kohdentuvat maatalousyrittäjien mielestä väärin. Maatalousyrittäjät kokevat, että nämä tuet eivät kohdennu aktiivisille viljelijöille. Alentuneet korvaustasot ja tiukentuneet säädökset nousivat tutkimuksessa tärkeimmiksi pohdinnan aiheiksi.

Avainsanat: maatalous, EU, maatalouspolitiikka, ympäristökorvaus, viherryttäminen

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Food and Agriculture

Degree programme: Agriculture and Rural Enterprises

Specialisation: Agriculture Business

Author/s: Juuli Aksila & Alina Honkonen

Title of thesis: Agricultural environmental controls during the period 2014–2020

Supervisor(s): Jyrki Rajakorpi

Year: 2016 Number of pages: 43 Number of appendices: 1

In the European Union a structural change is going on. This causes changes in the environment. The agricultural policy is under constant reform pressure and it causes pressure in EU policy. Knowledge of agricultural policy is an important part of an agricultural entrepreneurs' decision-making.

The objective of this thesis was to study and clarify how the reform of the agricultural policy has affected agricultural entrepreneurs' decision-making from the point of view of ranchers in central-ostrobothnia. The objective was to clarify the agricultural entrepreneurs' opinions and experiences towards the reform of the agricultural policy. The study has been limited to apply to only the environmental policy. The research material was collected with theme interviews. Seven of the agricultural entrepreneurs that were interviewed were milk producers and one was a beef producer.

In the study it became clear that the agricultural entrepreneurs were not satisfied with the reform of the agricultural policy. They had experienced an increase in bureaucracy. The agricultural entrepreneurs have thought about the EU's commitment to environment compensation. In the agricultural entrepreneurs' opinion, the supports relating to the EU's environmental compensation is focused wrongly. The agricultural entrepreneurs experience is that these supports do not focus on active farmers. The compensation levels, which have fallen, and the regulations, which had tightened up, have got to be the most important causes for consideration in this thesis.

Keywords: agriculture, EU, agricultural policy, environment compensation

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuvio- ja taulukkoluetelo.....	6
1 JOHDANTO	7
1.1 Tausta.....	7
1.2 Tavoitteet	8
2 EU:N MAATALOUSPOLITIIKKA	9
2.1 Maatalouspolitiikan muutos.....	9
2.2 EU:n maatalouspolitiikan päätöksenteko	10
2.3 Uudistuksen tavoitteet 2014–2020.....	11
3 MAATALOUDEN YMPÄRISTÖTOIMENPITEET.....	13
3.1 Nitraattidirektiivi ja täydentävät ehdot	13
3.2 Ympäristökorvaus	16
3.3 Lohkokohtaiset toimenpiteet	16
3.4 Viherryttäminen.....	20
4 AINEISTO JA MENETEMÄT.....	22
4.1 Tutkimusmenetelmän valinta	22
4.2 Teemahaastattelu	23
5 TUTKIMUSAINIESTO.....	24
5.1 Case 1	24
5.2 Case 2	25
5.3 Case 3	25
5.4 Case 4	26
5.5 Case 5	27
5.6 Case 6	28
5.7 Case 7	30
5.8 Case 8	31
6 TUTKIMUSAINIESTON TULKINTA	33
7 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	38

LÄHTEET	40
LIITTEET	43

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1 Ympäristökorvauksen kohdentamisalueet.....	19
Taulukko 1 Liukoisen typen vuotuiset typpimäärät nitraattiasetuksen mukaan.....	14
Taulukko 2 Typpilannoituksen enimmäismäärät (kg/ha/v) ravinteiden tasapainoisessa käytössä.....	15
Taulukko 3 Korvaustasot.....	17

1 JOHDANTO

1.1 Tausta

Suomessa on käynnissä rakennemuutos, jossa tilojen määrä vähenee ja jäljellejäävien tilojen keskikoko kasvaa. Maatalouspolitiikan muutokset lisäävät markkinaohjautuvuutta, jolloin toimintaympäristö muuttuu. (Ryhänen, Laitila & Rajakorpi 2014, 11.) Tulotason ylläpitämiseksi ja tuotannon kilpailukyvyn kehittämiseksi nykyisen kaltainen rakennemuutos ja yksikkökoon kasvu ovat välttämättömiä (Niemi ym. 2014, 3).

Tukien keskeinen rooli maataloustuotannon ylläpitäjänä säilyy myös tulevaisuudessa. Tukien reaalin arvo kuitenkin heikkenee ja tulotason säilyttämiseksi yhä suurempi osa maatalouden liikevaihdosta on saatava markkinoille jalostettavista tuotteista. Markkinat ovat ratkaisevassa asemassa sen suhteen, mitä tulevaisuudessa tapahtuu maatalouden tuotannolle, tuloille ja kannattavuudelle. Maataloustuotemarkkinoilla muutokset tapahtuvat nopeasti. Suuret hintavaihtelut markkinoilla lisäävät maatalousyritysten markkinariskiä. Riskit näkyvät niin tuotantopanosten hankinnoissa kuin tuotteiden myynnissä. Maatalousyritysten on syytä panostaa riskien hallintaan entistä enemmän. (Niemi ym. 2014, 3.)

Yhteisen maatalouspolitiikan uudistus tuli voimaan tammikuussa 2014, mutta osaa säännöistä ryhdyttiin soveltamaan vasta vuonna 2015. Kyseisen vuoden aikana jäsenvaltioilla oli mahdollisuus tiedottaa uudistuksista maatalousyrittäjille ja ottaa uusi politiikka käyttöön. (Euroopan unionin neuvosto 2015.)

Uuden ohjelmakauden tavoitteena on jakaa EU:n maksamat tuet aiempaa tasaisemmin jäsenvaltioiden kesken sekä korostaa ympäristöasioiden merkitystä eli viherryttämistä. Suomen poikkeukselliset ilmasto-olosuhteet vaikuttavat suuresti maatalousrahoitukseen. Uudistus antaa EU:n jäsenvaltioille mahdollisuuden kehittää vakuutusjärjestelmiä ja tulojen vakautusmenetelmiä EU:n osarahoituksella. Uudistuksessa on myös toimenpiteitä, joilla halutaan parantaa tuottajien kaupallista edunvalvontaa. Tällä tavoitellaan tuottajien neuvotteluvoiman kasvua suhteessa loppupään toimijoihin. (Niemi ym. 2014, 3, 8).

EU:n ympäristöpolitiikan tavoitteena on suojella ja parantaa ympäristön tilaa. Sen tavoitteena on suojella ihmisten terveyttä ja samalla käyttää luonnonvaroja edistyksellisellä tavalla. Ympäristöongelmiin pyritään tarttumaan paikallisesti EU:n alueella sekä maailman laajuisesti. Ympäristöpolitiikan avulla saavutetaan tasapuoliset toimintaolosuhteet erilaisille yrityksille. Tehostamalla luonnonvarojen tehokasta käyttöä vähennetään ympäristöön kohdistuvia kustannuksia. (Ympäristö 2014, 3–4.)

1.2 Tavoitteet

Opinnäytetyössä käsitellään Euroopan unionin maatalouspolitiikan muutoksia uudella ohjelmakaudella 2014–2020. Työtä tarkastellaan maatalousyrittäjän näkökulmasta. Opinnäytetyössä selvitetään keskipohjalaisten karjatilallisten mielipiteitä ja kokemuksia maatalouspolitiikan uudistusta kohtaan. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, miten maatalouspolitiikan uudistus on vaikuttanut maatalousyrittäjien elämään käytännössä. Lisäksi selvitetään, mistä maatalousyrittäjät ovat hankkineet tietoa uudistuksesta, ja millaisia muutoksia työmäärissä on tapahtunut uudistuksen myötä. Opinnäytetyössä selvitetään myös ympäristökorvausta ja sitoutumispäätökseen vaikuttavia asioita. Lisäksi pohdittavia asioita ovat korvaustasojen suuruuksien vaikutukset valittaviin toimenpiteisiin ympäristökorvauksessa. Selvitetään myös viherryttämisen vaikutusta käytännön toimenpiteisiin sekä ympäristökorvauksesta mahdollisesti aiheutuvien investointien tarpeellisuutta.

Opinnäytetyö rajautui maatalouspolitiikan uudistukseen. Yhteisen maatalouspolitiikan uudistus on laaja kokonaisuus, joten opinnäytetyössä on keskitytty ympäristöpolitiikkaan. Opinnäytetyö on toteutettu teemahaastattelujen pohjalta, koska kyseisellä tutkimusmenetelmällä päästään syvemmälle maatalousyrittäjien kokemuksiin. Opinnäytetyöhön valikoituneet maatalousyritykset sijaitsevat Keski-Pohjanmaalla.

2 EU:N MAATALOUSPOLITIikka

2.1 Maatalouspolitiikan muutos

Toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti, ja tämä asettaa uudistuspaineita maatalouspolitiikalle. Uudistukset vievät maatalouspolitiikkaa yhä enemmän markkinaohjautuvampaan suuntaan. Maatalousyrittäjät tarvitsevat sopeutumiskykyä, sillä tilakoon kasvu mahdollistaa työn käytön tehostamisen. Maatalousyrittäjän on syytä tuntea maatalouspolitiikka ja sen tavoitteet, jotta osaisi hyödyntää niitä omassa yritystoiminnassaan. (Ryhänen, Ylätaalo & Sipiläinen 2011, 13–14.)

Yhteinen maatalouspolitiikka muodostaa pohjan Suomen maatalouspolitiikalle. Suomi on menestynyt hyvin maatalousrahoituksen saannissa EU:hun liittymisestäään saakka poikkeuksellisten ilmasto-olosuhteiden takia. Yhteinen maatalouspolitiikka on yli 50 vuotta vanha. Alkuperäisiä tavoitteita olivat maatalouden tuottavuuden parantaminen, elintarvikemarkkinoiden tasapainottaminen, ruoan saatavuuden turvaaminen ja kohtuullisten kuluttajahintojen varmistaminen. Vanhat tavoitteet ovat ajan saatossa täydentyneet uusilla tavoitteilla. Ympäristöasiat ovat erityisesti nostaneet päätään. (Niemi ym. 2014, 8.)

Yhteinen maatalouspolitiikka perustui aina 1990-luvulle saakka markkinoiden hallintaan. Siihen saakka oli käytössä hallinnollisesti määritellyt hinnat ja EU oli velvollinen ostamaan ylijäämätuotannon. 2000-luvun alussa tehdyt muutokset johtivat siihen, että interventiojärjestelmä poistui lähes kokonaan. Maatalouspolitiikassa tapahtuneet uudistukset veivät maataloutta markkinaohjautuvaan suuntaan. Tämä laajensi tuotannosta irrotettujen tukien määrää ja hävitti tuotantorajoitteita. Nykyään EU:n maatalouspolitiikka perustuu suoriin tukiin, jotka on irrotettu tuotannosta. (Niemi ym. 2014, 8.)

1990-luvulla komissio alkoi ajaa maaseudun kehittämisspolitiikkaa. Tämä uudistus perustui ajatukseen, että maatalous tuottaa palveluita, yleishyödyllisiä asioita ja ulkoisvaikutuksia. Länsi-Euroopassa toinen pilari tarkoittaa lähinnä ympäristötoimenpiteitä, johon ympäristökorvaus kuuluu. Lisäksi toinen pilari tukee luonnoltaan hankalia alueita (esimerkiksi pohjoiset alueet ja vuoristot). Tälle kehittämisalueelle

on ominaista, että jäsenvaltiot toimivat toimenpiteiden osarahoittajina. EU haluaa näin tarjota kannustimen paikallisesti tapahtuvaan valvonta- ja tarkkailutyöhön. Ensimmäisen pilarin toimenpiteet EU rahoittaa kokonaan. Nämä toimenpiteet tukevat tuotantoa ja tuloja. (Niemi ym. 2014, 8–9.)

Euroopan unionin rahoituspolitiikan tavoitteena on ohjelmakaudella 2014–2020 saada EU-maiden välille yhteenkuuluvuutta ja vähentää maiden välisiä kehityseroja. Ohjelmakauden uudet asetukset helpottavat investointien ja avustuksien hyödyntämistä, jolloin politiikasta saadaan selkeää ja varmempaa. EU:n rahoitusvälineitä käytetään suuresti hyödyksi, kun luodaan uusia innovaatioita ja parannetaan olemassa olevien strategioiden toimivuutta. (Koheesiopolitiikka 2014–2020, [viitattu:2.2.2016].)

Maatalouden rahoitus hoidetaan osin Euroopan unionin maaseudun kehittämisen määrärahoista. EU:n määrärahojen lisäksi valtion on mahdollista rahoittaa maataloutta kansallisista varoista. (Maaseudun kehittäminen kaudella 2014–2020 2015.) Vuosien 2014–2020 maaseudun kehittämisen määrärahat ovat 84,94 miljardia euroa. Euroopan maatalouden tukirahasto, joka sisältää markkinoihin liittyvät menot ja suorat tuet on suuruudeltaan 277,85 miljardia euroa. (Talousarvio, [viitattu:15.2.2016].) Nämä muodostavat neljäkymmentä prosenttia EU:n määrärahoista.

2.2 EU:n maatalouspolitiikan päätöksenteko

Euroopan unionin päätöksentekoon osallistuu jokainen jäsenmaa. Asetusten, direktiivien sekä päätösten tekoon tarvitaan usein useita asiankäsittelykertoja. Maatalouspolitiikan uudistusta tehtäessä komissio antaa lainsäädäntöehdotuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle. Näiden kahden elimen tehtäviä on käsitellä ehdotuksia, sekä Euroopan parlamentti tekee mahdollisia muutoksia ja neuvosto käsittelee muutokset. Neuvoston ja Euroopan parlamentin on oltava yksimielisiä käsiteltävän asian suhteen, jotta lopullinen päätös saadaan lainvoimaiseksi. Tämän vuoksi tarvitaan useita käsittelykertoja, joka viivästyttää päätöksentekoa. Ensimmäisen käsittelyn aikana ei ole määräaika. Toisen ja kolmannen käsittelyn aikana on tarkoin määrätty käsittelyaika, jotta päätöksenteko ei pitkittyisi. (Ruonala

& Pietilä 2014, 64.) Käsittelyaikojen pitkittymisestä aiheutuu muun muassa maatalouspolitiikassa tukikausien pidentymisiä, koska uudistuksia ei saada lainvoimaiseksi.

Euroopan parlamentin jäsenet ovat jäsenvaltioiden edustajia, jotka Euroopan unionin jäsenet ovat vaaleissa valinneet (Euroopan parlamentti, [viitattu: 18.1.2016]). Euroopan unionin neuvostoon kuuluvat jäsenmaiden ministeritason edustajat, jotka valikoituvat käsiteltävän asian mukaisesti (Euroopan unionin neuvosto 2014). Komissiossa on yksi komissaari kustakin jäsenvaltiosta, ja lisäksi komissio jakautuu pääosastoihin tai yksiköihin, josta pääjohtajat ovat vastuussa komissaareille (Euroopan komissio 2015).

Maatalouspolitiikan tarkoituksena on ollut Euroopan unionin sisäisten hintojen aleneminen tavoiteltavan tason alapuolelle. Euroopan unionin ulkopuolelta tulevien tuotteiden hintaa on voitu tullin avulla nostaa. (Kettunen, Knuuttula & Niemi 2012, 417–418.) Euroopan unionin tarkoituksena on saavuttaa tasapuoliset kilpailuedellytykset. Vapaakauppasopimuksien avulla avataan uusia markkinoita tuotteille sekä palveluille, jolloin sopimus antaa osapuolille etuoikeutetun kaupankäyntimahdollisuuden. (Kauppa 2014, 7–8.)

2.3 Uudistuksen tavoitteet 2014–2020

Suomessa maataloustuilla on ollut keskeinen rooli maatalouden kilpailukyvyyn turvaamiseksi koko EU-jäsenyyden ajan. Tukien merkitys tulonmuodostuksessa on Suomessa suurempi kuin muissa jäsenmaissa. Yhteisen maatalouspolitiikan tukimuodot ovat suomalaisen maatalouspolitiikan perusta. EU-tukien osuus on ollut viime vuosina noin 70 % kokonaistuesta. Suomen poikkeukselliset ilmasto-olosuhteet ovat vaikuttaneet siihen, että Suomi on menestynyt hyvin maatalousrahoituksen saannissa. (Niemi ym. 2014, 8.)

Euroopan Unionin yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen tavoitteena on parantaa maatalouden kilpailukykyä, sekä edistää kestävästä maataloustuotantoa. Samalla uudistuksessa tuetaan maaseutualueiden hyvinvointia ja talouskasvua. (Maatalous 2014, 8.)

Yhteisen maatalouspolitiikan uudistusten tavoitteena on vastata Euroopan maatalouden haasteisiin. Haasteita ovat muun muassa luonnonvarojen kestävämpi käyttö, ilmastonmuutos, maailmanmarkkinoiden tiukentunut kilpailu ja maaseutualueiden säilyttäminen elinvoimaisena. EU:n yhteisen maatalouspolitiikan on kyettävä takamaan elintarviketuotannon kannattavuus ja huomioitava samalla elintarviketurvallisuuden säilyminen, maaseudun elinkeinoelämä sekä sosiaaliset ja ympäristökysymykset. (Euroopan unionin neuvosto 2015.)

Uudistukseen sisältyy tukien jakautumisen tasapuolistamista. Käytännössä tämä tarkoittaa, että suurimpien tilojen tukia vähennetään, kun ne ylittävät tietyn rajan. Myös maatalousyrittäjien tulotuki kohdennetaan paremmin sitä tarvitseville (nuoret viljelijät, alhaisen tulotason viljelijät ja luonnonhaitta-alueiden viljelijät). Lisäksi uudistukseen sisältyy viherryttäminen. (Euroopan unionin neuvosto 2015.)

Edellisen uudistuksen painopiste oli suorien tukien irrottaminen tuotannosta. Nyt uudistus ottaa askeleen kohti vanhaa menetelmää, sillä vuodesta 2015 lähtien jäsenmailla on ollut mahdollisuus maksaa tuotantoon sidottua tukea 10 % suorien tukien kokonaismäärästä, kun se aiemmin on ollut 5 %. (Niemi ym. 2014, 10.)

3 MAATALOUDEN YMPÄRISTÖTOIMENPITEET

3.1 Nitraattidirektiivi ja täydentävät ehdot

Useimpien maataloustukien ehtona ovat täydentävät ehdot. Täydentäviä ehtoja on noudatettava, jos on hakenut kokonaan tai osin EU:n rahoittamia tukia. Täydentävien ehtojen tavoitteena on taata elintarvikkeiden korkea laatu, varmistaa peltojen hoito hyvän maatalouskäytännön mukaisesti ja varmistaa, että tuotannon ulkopuolelle jäävät pellot pysyvät viljelyn ja ympäristön kannalta hyvässä kunnossa. (Täydentävät ehdot, [viitattu: 8.3.2016].) Hyvään maatalouskäytäntöön kuuluvat muun muassa pientareet, suojakaistat, ja hukkakaurantorjunta. Lakisääteisiä ympäristöhoitovaatimuksia ovat lannan ja lannoitteiden käyttö ja niiden varastointi sekä luonnon suojeleminen maatalousmaalla. (Täydentävät ehdot 2016.)

Nitraattiasetuksen vaatimukset ovat vähimmäisvelvoite, joita maatalousyrittäjän on pakko toiminnassaan noudattaa. Sitoutuessaan ympäristökorvaukseen maatalousyrittäjän täytyy noudattaa tiukempia perustason ehtoja. (Ympäristökorvaus – enemmän vaikuttavuutta maatalouden ympäristötoimiin, [viitattu: 1.2.2016].)

Euroopan unionin nitraattidirektiivin tarkoituksena on puhtaan veden turvaaminen, jotta ihmisille ja luonnon eliöille saataisiin mahdollisimman saasteeton elinympäristö (EU:n nitraattidirektiivi 2010). Valtion nitraattiasetus on asetettu EU:n nitraattidirektiivin pohjalta. Nitraattiasetusta sovelletaan maatalouden käyttöön ja sen tarkoituksena on rajata lannan ja lannoitteiden käyttöä. Asetus määrittelee lannan varastoinnin velvoitteet sekä käytön ehdot. Asetus määrittää myös lannoituksessa käytettävät typpimäärät hehtaaria kohden. Nitraattiasetus velvoittaa myös kirjanpitoon, jonka tulee sisältää tiedot lannoitteiden käytöstä, satotasoista ja ajankohdistusta, jolloin lantaa tai orgaanisia lannoitteita on levitetty. (A 18.12.2014/1250.)

Taulukko 1 Liukoisen typen vuotuiset typpimäärät nitraattiasetuksen mukaan.
(A 18.12.2014/1250.)

Kasvi	Kivennäismaat	Eloperäiset maat
Ohra, kaura ja seosviljat	160	120
Kevätvehnä	170	130
Syysruis		
- syksyllä	30	30
- keväällä	150	120
Kevätruis	160	120
Syysvehnä, ruisvehnä ja spelttivehnä		
- syksyllä	30	30
- keväällä	170	140
Muut viljat, niiden seokset ja muut peltokasvit	160	120
Nurmet	250	210
Laitumet	210	170
Syysrypsi ja syysrapsi*	200	160
Kevätrypsi ja kevätropsi	170	130
Pellavat, maissi, öljyhamppu ja auringonkukka	150	110
Palkokasvit	60	40
Sokerijuurikas	170	130
Varhaisperuna	100	80
Tärkkelysperuna	130	90
Muu peruna	120	80

Taulukko 2 Typpilannoituksen enimmäismäärät (kg/ha/v) ravinteiden tasapainoisessa käytössä.

(Viljelijätukihakukoulutus 2014, 13.)

	Levitysaika	Vähämultaiset ja multavat maat	Runsasmultaiset maat	Erittäin runsasmultaiset maat	Eloperäiset maat
Siemennurmet	Keväällä	110	100	90	60
Yksi ja monivuotiset nurmet, yksi sato	Keväällä	120	110	100	90
Maissisäilörehu, yksi sato	Keväällä	140	130	120	100
Ruokohelpi satovuosina	Keväällä	90	90	80	60
Vihantavilja, kokovilja (kevätiljat, yksi sato)	Kevätlevitys	120	110	100	80
Vihantavilja, kokovilja: syysvehnä ja ruisvehnä, yksi sato	Syksyllä	30	30	30	20
	Keväällä	140	130	120	70
Yksi ja monivuotiset nurmet, vihantavilja, laidun	Korjattaessa vähintään kaksi satoa	200	190	180	160
	Laidunnurmi				
	Korjattaessa vähintään kolme satoa	240	230	220	190
Nurmen perustaminen suojakasvin kanssa keväällä	Korkeintaan kasvilajikohtaisen taulukon typpimäärä suojakasville				

Taulukossa 1 esitetään liukoisen typen vuotuiset typpimäärät hehtaaria kohden. Nitraattiasetus määrittää typenmäärän maalajin mukaan, jotka jaotellaan kivennäis- ja eloperäisiin maihin. (A 18.12.2014/1250.) Taulukossa 2 esitetään puolestaan typpilannoituksen enimmäismäärät ravinteiden tasapainoisen käytön mukaan. Lannoitukset suunnitellaan ravinteiden tasapainoisessa käytössä maan multavuuden mukaan. (Viljelijätukihakukoulutus 2014, 13.)

3.2 Ympäristökorvaus

Ympäristösitoumus on viisivuotinen. Se koostuu kolmesta eri osa-alueesta, jotka ovat perustaso, tilakohtaiset toimenpiteet ja lohko-kohtaiset toimenpiteet. Kaikkien maatalousyritysten on noudatettava perustasoa. Perustaso sisältää täydentävät ehdot, maatalousmaan säilyttämisen ja lannoitteiden sekä kasvinsuojeluaineiden käytön vähimmäisvaatimukset. Tilakohtaisissa toimenpiteissä ravinteiden tasapainoista käyttöä on noudatettava kaikilla tilan lohkoilla. Lisäksi on mahdollista valita erilaisia lohko-kohtaisia toimenpiteitä yksittäisille lohkoille. (Ympäristösitoumuksen sisältö, [viitattu 2.2.2016].)

Ravinteiden tasapainoinen käyttö toimenpiteeseen kuuluu lohkomuistiin panojen tekeminen, viljavuustutkimukset sekä suojakaistojen ja monimuotoisuuskaistojen perustaminen. Typpi- ja fosforilannoitus toteutetaan lohko-kohtaisesti viljavuuden ja satotason perusteella. Lannan sisältämä liukoinen typpi ja kokonaisfosforimäärä otetaan huomioon täysimääräisenä. (Viljelijätukihakukoulutus 2014, 8–10.) Tämä tarkoittaa käytännössä, että fosforitasauksia kannattaa käyttää aiempaa enemmän (Jokela 2015).

3.3 Lohko-kohtaiset toimenpiteet

Ympäristökorvauksessa on mahdollista valita korvauskelpoisille lohkoille lohko-kohtaisia toimenpiteitä. Toimenpiteiden toteutusala voi vaihdella vuosittain. Tämä mahdollistaa tuotannon vaihtelut ja viljelykierron. (Ympäristösitoumuksen sisältö, [viitattu 2.2.2016].) Uudella ohjelmakaudella 2014–2020 erityisesti ympäristökorvauksen kaksi toimenpidettä on herättänyt suurta kiinnostusta, joita ovat suoja-
vyöhykkeet ja kerääjäkasvit (Vuori 2015, 28–32). Taulukossa 3 esitetään toimenpiteiden korvaustasot.

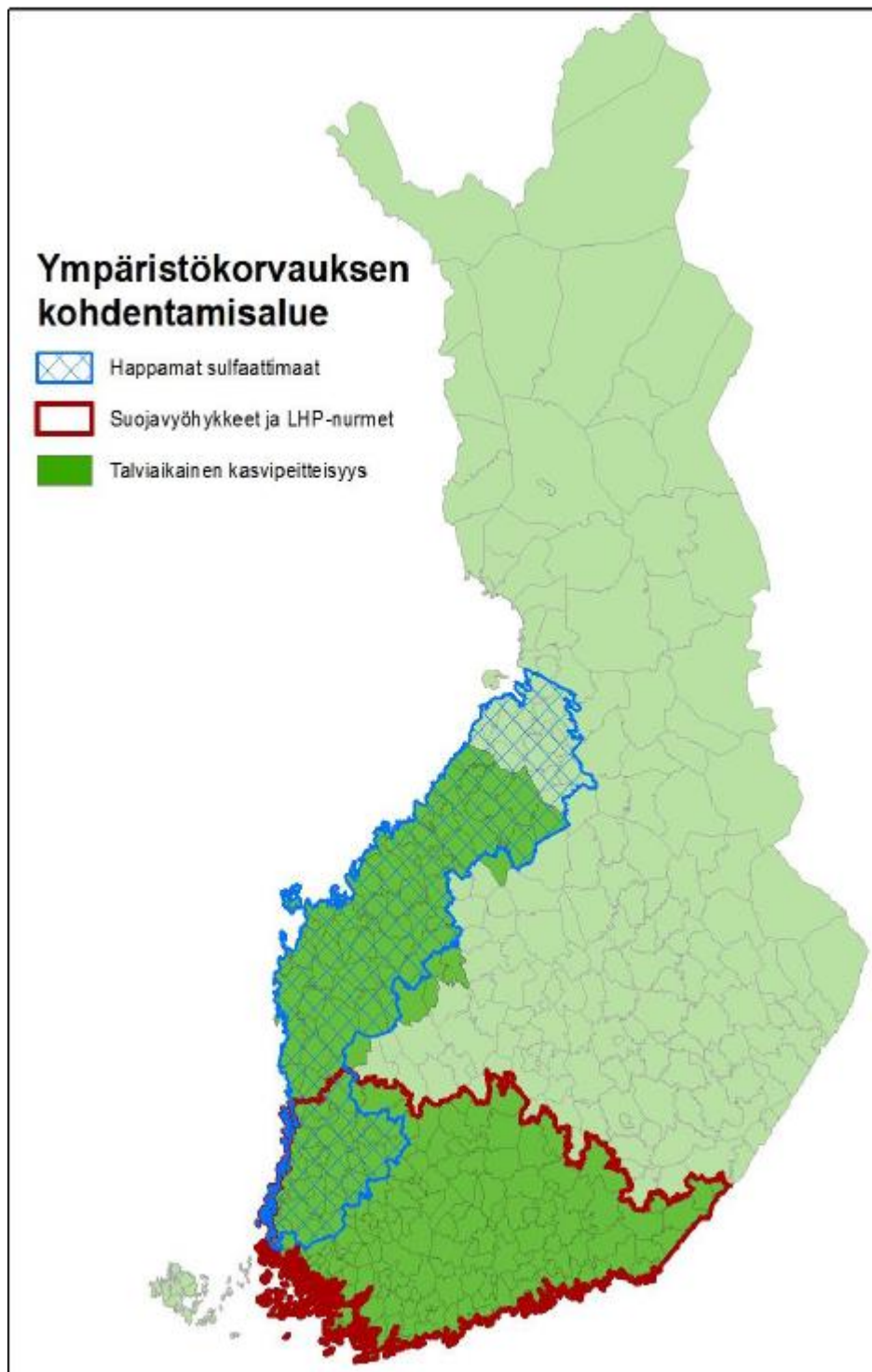
Taulukko 3 Korvaustasot.
(Mavi, [viitattu:9.2.2016].)

Toimenpiteet		Euroa /ha /vuodessa
Ravinteiden tasapainoinen käyttö		
<ul style="list-style-type: none"> • Peltoviljelykasvit • Puutarhakasvit 		<ul style="list-style-type: none"> • 54 • 200
Lietelannan sijoittaminen peltoon		<ul style="list-style-type: none"> • 40
Ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättäminen		<ul style="list-style-type: none"> • 40
Valumavesien hallinta		
<ul style="list-style-type: none"> • Säätosalaojitus • Säätokastelu tai kuivatusvesien kierrätys 		<ul style="list-style-type: none"> • 70 • 250
Ympäristönhoitonurmet		
<ul style="list-style-type: none"> • Suojavyöhykenurmet kohdentamisalueella II • Suojavyöhykenurmet muulla alueella 		<ul style="list-style-type: none"> • 500 • 450
Monivuotiset ympäristönurmet		
<ul style="list-style-type: none"> • Luonnonhoitopeltonurmet kohdentamisalueella II • Luonnonhoitopeltonurmet muulla alueella 		<ul style="list-style-type: none"> • 50 • 120 • 100
Orgaanisen katteen käyttö puutarhakasveilla ja siemenperunalla		
<ul style="list-style-type: none"> • Yksivuotiset puutarhakasvit • Monivuotiset puutarhakasvit 		<ul style="list-style-type: none"> • 300 • 500
Peltoluonnon monimuotoisuus		
<ul style="list-style-type: none"> • Viherlannoitusnurmet • Kerääjäkasvit • Saneerauskasvit • Monimuotoisuuspellot 		<ul style="list-style-type: none"> • 54 • 100 • 300 • 300
Puutarhakasvien vaihtoehtoinen kasvinsuojelu		
<ul style="list-style-type: none"> • Ryhmä 1 • Ryhmä 2 		<ul style="list-style-type: none"> • 500 • 350
Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys		
Kasvipeitteisen alan prosenttiosuus tilan sitoumusalasta, %	Korvaus kohdentamis-alueella III, euroa	Korvaus muulla alueella, euroa
20	4	4
40	18	9
60	36	11
80	54	-

Suojavyöhyke voidaan perustaa vesistön tai valtaojan varrella olevalle lohkolle sekä kosteikkoon rajoittuvalle lohkolle. Suojavyöhykkeisiin kannustetaan, koska ne ovat tehokas vesiensuojelukeino. Niiden tavoitteena on vähentää vesistöjen typpi- ja fosforikuormitusta, sekä vähentää eroosiota. Suojavyöhykkeen tulee olla nurmipeitteinen ja kasvusto on korjattava joka vuosi. Kasvimassan korjuulla pyritään maaperän köyhdyttämiseen, jolloin ravinteita ei turhaan huuhtoudu vesistöihin. (Vuori 2015, 28–32.)

Kerääjäkasvien tarkoitus on kerätä maasta typpeä ja estää sen huuhtoutumista. Toinen tarkoitus on toimia maan rakenteen parantajana, sillä nurmikasvien käyttäminen kerääjäkasvina lisää orgaanisen aineen määrää maaperässä. (Liespuu 2015, 42–44.) Kerääjäkasvi on ollut valittavissa lisätoimenpiteenä jo edellisellä kaudella A- ja B-tukialueilla, mutta se ei saanut suurta suosiota pienen korvauksen takia. Tällä kaudella korvausta maksetaan hehtaariperusteisesti ja korvauksen määrää nostettiin rajusti. Tavoitteena ympäristökorvauksen kerääjäkasvitoimenpiteellä oli 7500 hehtaarin viljelyala, mutta se toteutui moninkertaisena. Tämän vuoksi kerääjäkasvitoimenpiteeseen oli odotettavissa rajoituksia seuraaville vuosille. (Ylhäinen 2015, 28–30.)

Rahoituksen riittävyyden takaamiseksi osaa ympäristökorvauksen lohko-kohtaisista toimenpiteistä joudutaan rajoittamaan. Lietelannan sijoittamista ja ravinteiden orgaanisten aineiden kierrättämistä koskevissa toimenpiteissä korvausta maksetaan vuodesta 2016 lähtien enintään 60 prosentille tilan korvauskelpoisesta peltoalasta. Saneeraus- ja kerääjäkasveja koskevissa toimenpiteissä rajoitus on 25 prosenttia. Aikaisemmin tukea on ollut mahdollista saada koko peltoalasta. Myös suojavyöhykenurmia, monivuotisia ympäristönurmia ja valumavesien hallintaa koskevia toimenpiteitä rajoitettiin. Käytännössä tämä tarkoittaa, että uusia aloja ei enää myönnetä. Talviaikaisen kasvipeitteisyyden laskentaan tehtiin myös muutoksia. Hallitus on hyväksynyt valtioneuvoston asetuksen muutoksista 17.3.2016. (Maa- ja metsätalousministeriön tiedote 2016.)



Kuvio 1 Ympäristökorvauksen kohdentamisalueet.
(Viljelijätukihakukoulutus 2014, 25.)

Kohdentamisalueilla maksetaan korkeampaa tukea talviaikaisesta kasvipeitteisyydestä, suojavyöhykkeistä ja luonnonhoitopeltonurmista. Kohdentamisalueiden ehdot ovat vaativampia, mutta myös vaikuttavampia. Maan eteläosissa yksivuotisten kasvien viljely on vallitsevaa, joten suojavyöhykkeiden ja luonnonhoitopeltonurmi-

en kohdentamisalue painottuu tälle alueelle. Rannikkovesien tilan vuoksi, myös rannikon saaret ovat mukana tässä kohdentamisalueessa. Peltojen talviaikaisen kasvipeitteisyyden kohdentamisalue muodostuu samoista alueista, kuin suoja-
vyöhykkeiden ja luonnonhoitopeltonurmien kohdentamisalue, mutta alue ulottuu rannikolta pohjoisemmaksi. Siellä valuma-alueiden vesien tila on heikentynyt. Alueella on myös paljon eloperäisiä maita. (Korkeampi tukitaso ja vaativammat ehdot kohdentamisalueilla, [viitattu: 17.2.2016].) Kuviossa 1 on esitetty kohdentamisalueet Suomessa.

3.4 Viherryttäminen

Viherryttäminen on EU:n maatalouspolitiikassa ollut yksi tärkeimpiä uudistuksen kohteita. Ympäristöhyötyjen lisääminen on ollut viherryttämisen keskeisenä tavoitteena. Viherryttämiseen liittyvää lainsäädäntöä sovelletaan koko EU:n alueella, mikä aiheuttaa keskustelua puolesta ja vastaan. (Niemi ym. 2014, 20.)

Viherryttämisen toimenpiteet ovat viljelyn monipuolistaminen, ekologinen ala sekä pysyvien nurmien säilyttäminen. Viljelyn monipuolistamisen tavoitteena on lisätä kasvilajien käyttöä, jolloin tilan on käytettävä kahta tai kolmea viljelykasvia sijainnista riippuen. (Niemi ym. 2014, 22.) Viljelyn monipuolistamiseen vaikuttaa, millä tukialueella tilan pellot sijaitsevat. AB-alueen tilojen on viljeltävä vähintään kolmea kasvia ja C-alueen kahta kasvia. Tilat, jotka viljelevät nurmea tai kesantoa yli 75 prosentilla pinta-alasta, on vapautettu viljelyn monipuolistamisesta. Pysyvät laitumet ja Natura-alueet omaavat tiukemmat säilyttämisvaatimukset. (Viljelijätukihakukoulutus 2014, 2–6.)

Ekologinen ala koskee vain eteläisintä Suomea. Muu Suomi on vapautettu ekologisen alan vaatimuksista metsäisyyden vuoksi. Ekologisen alan tavoitteena on säilyttää ja parantaa luonnon monimuotoisuutta. Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen on suurempi ongelma Keski-Euroopassa kuin Suomessa. Pysyvien nurmien velvoite koskee pääsääntöisesti karjatilallisia. Tavoitteena pysyvän nurmin säilyttämisessä on ympäristön huomioiminen, jotta erityisesti hiilen hyödyntämistä ja talteenottoa voidaan parantaa. Pysyvien nurmien alaa seurataan koko Suomen maatalousalasta, jolloin pysyvien nurmien ala ei saa laskea vuoden 2015

tasosta viittä prosenttia. Pysyvät nurmet eivät ole lohko-kohtaisia, vaan lohkoilla voi myös viljellä muitakin viljelykasveja. Viljelykierrossa kuudes peräkkäinen nurmi-vuosi luokitellaan pysyväksi nurmeksi. (Viherryttämistuki, [viitattu 18.1.2016].)

4 AINEISTO JA MENETEMÄT

4.1 Tutkimusmenetelmän valinta

Tutkimuksia on olemassa kvalitatiivisia ja kvantitatiivisia. Opinnäytetyö toteutetaan kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimuksella. Aineisto opinnäytetyöhön on kerätty teemahaastatteluiden avulla maatalousyrittäjiltä. (Tilastokeskus, [viitattu 24.5.2016].)

Laadullisella tutkimuksella perehdytään syvemmin tutkittavaan asiaan kuin kvantitatiivisella tutkimuksella. Kvantitatiivisella tutkimuksella olisi ollut mahdollista saada laajasti tutkimustietoa, mutta työn syvällisyys olisi jäänyt vähäisemmäksi. (Eskola & Suoranta 1998, 15–16.)

Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään kokonaisvaltaisesti kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkitystä. Laadullista tutkimusta on mahdollista toteuttaa monilla eri menetelmillä. Kaikissa menetelmissä yhteisenä piirteenä näkyy kuitenkin muun muassa kohteen esiintymisympäristöön ja taustaan liittyvät näkökohdat. (Laadullinen tutkimus 2015.)

Yleisin laadullisen tutkimuksen aineiston keräystapa on haastattelu. Haastattelu on eräänlaista keskustelua, jota tutkija kuitenkin ohjaa (Eskola & Suoranta 1998, 85). Luonteenomaista laadullisessa tutkimuksessa on usein, että otanta tapauksista on varsin pieni. Tapauksia pyritään analysoimaan mahdollisimman perusteellisesti. Kriteerinä ei siis ole määrä vaan laatu. (Eskola & Suoranta 1998, 18.)

Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on toteuttaa työ mahdollisimman vähin ennako-olettamuksin. On kuitenkin otettava huomioon, että aikaisemmat kokemukset vaikuttavat tehtäviin havaintoihin. Aineistojen tarkoitus on, että tutkija löytää uusia näkökulmia, eikä vain totea ennestään epäilemiänsä. (Eskola & Suoranta 1998, 19–20.)

4.2 Teemahaastattelu

Teemahaastattelu on keskustelua, jonka tarkoitusta on pohdittu etukäteen. Teemahaastattelussa on tärkeää, että haastattelun rakenne on koko ajan haastattelijan hallinnassa. Teemahaastattelun tarkoituksena on saada aineistoa, joka perustuu haastateltavan kokemuksiin. Haasteellista on saada muotoiltua kysymykset niin, etteivät ne johdattele haastateltavaa. Toisaalta on tärkeää pitää keskustelu ennalta valitussa linjassa, jotta haastatteluaineisto ei poikkea aiheesta liikaa. (Teemahaastattelu, [viitattu 7.2.2016].) Liitteessä 1 on esitetty haastattelukysymykset.

Tarkkoja kysymyksiä ja kysymysjärjestystä ei teemahaastattelussa ole, vaan haastattelun tulisi olla keskustelun omaista. Haastattelijan tehtävä teemahaastattelussa on varmistaa, että kaikki etukäteen päätetyt aihepiirit tulevat käsiteltyä, mutta järjestys ja laajuus usein muuttuvat haastattelukohtaisesti. (Eskola & Suoranta 1998, 86.)

Teemahaastattelun onnistumisen kannalta on tärkeää, että haastattelijalla on perehtynyt huolellisesti aiheeseen ja tuntee tilanteen, jotta haastattelu voidaan kohdentaa juuri haluttuihin teemoihin. Huolellisesti mietittyjen kysymysten lisäksi on tärkeää valita oikeat haastateltavat. Tutkimukseen ei voi valita henkilöitä satunnaisesti, vaan haastateltavien tulee olla kiinnostuneita aiheesta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

5 TUTKIMUSaineisto

5.1 Case 1

Maatalousyritys sijaitsee Keski-Pohjanmaalla. Tuotantosuuntana on maidontuotanto. Peltopinta-alaa on 55 hehtaaria ja viljely on nurmipainotteista. Maatalousyritys ei ole sitoutunut ympäristökorvaukseen, koska yritys haluaa tuottaa rehua tehokkaasti eläimille. Maatalousyrittäjät kokevat, ettei ole mahdollista viljellä tehokkaasti ympäristökorvauksen ehdoilla. Heidän mielestään ympäristökorvaus ei kannustanut sitoutumiseen. Peltopinta-alaa on vähän lietalannan levittämiseen, mikä vaikutti myös sitoutumispäätökseen. Ympäristökorvauksen tiukentuneet tukiehdot ovat maatalousyrityksen näkökulmasta liian vaativat korvaukseen nähden.

Maatalousyrittäjät kokivat lohko kohtaisten toimenpiteiden korvaustasot mataliksi, joten heitä ei kiinnostanut sitoutua. Valittavaksi olisi tullut vain perustaso sekä lietalannan sijoittaminen. Tämän vuoksi he kokivat, että korvaus jää liian pieneksi, jotta siihen kannattaisi sitoutua. Maatalousyrityksen näkökulmasta lietalannan luovuttaminen on ollut kannattamatonta. Maatalousyrityksen olisi ollut mahdollista liittyä ympäristökorvaukseen, mutta se olisi vaatinut merkittäviä peltoinvestointeja. Lietalannan levitys on ulkoistettu, jonka vuoksi maatalousyritys olisi voinut valita lietalannan sijoittamisen peltoon ilman lisäkustannuksia.

Maatalousyrittäjä on hankkinut tietoa päätöksenteon tueksi maataloussihteeriltä, internetistä ja ammattilehdistä. Yrittäjät ovat keskustelleet muiden yrittäjien kanssa ympäristökorvauksesta, mutta kokevat, että samassa tilanteessa olevia maatalousyrityksiä on vähän.

Viherryttäminen ei vaikuttanut maatalousyritykseen, koska kahden kasvin vaatimus kumoutuu nurmipoikkeuksella. Maatalousyrittäjä varmisti kyntämällä yli viisi vuotta vanhat nurmet, etteivät lohkot saa pysyvän nurmen statusta. Yrittäjien mielestä ympäristökorvaus kohdentuu väärällä tavalla. He kokevat, ettei ympäristökorvaus kannusta aktiiviseen viljelyyn.

5.2 Case 2

Maatalousyritys sijaitsee Keski-Pohjanmaalla. Tuotantosuuntana on maidontuotanto. Peltoalaa on 64 hehtaaria ja lisäksi on sopimusalaa. Maatalousyritys on sitoutunut ympäristökorvaukseen, koska yrittäjä haluaa optimoida rahaliikenteen.

Lohkokohtaisista toimenpiteistä yrittäjä on valinnut lietelannan sijoittamisen ja sääätösaloituksen. Yrittäjä koki, ettei voinut valita ympäristöhoitonurmia, koska niitä ei olisi voinut lannoittaa. Yrittäjän mielestä ei ole oikein, että kustannukset nousevat ja tuet laskevat. Maatalousyrittäjä on lisännyt sääätösalojia niistä saatavan korvauksen takia. Maatalousyrittäjä on ulkoistanut lietelannan levittämisen, jolloin se ei vaatinut investointeja.

Maatalousyrittäjä kokee, että ympäristökorvaus on lisännyt paperitöiden määrää. Päätöksenteon tueksi on käytetty neuvontapalvelua. Yrittäjä on hankkinut tietoa ympäristökorvauksesta tukikoulutuspäiviltä sekä keskustelemalla muiden maatalousyrittäjien kanssa.

Maatalousyritykselle ei ollut ongelmia viherryttämisen kanssa, vaan kahden kasvin vaatimus täyttyi. Maatalousyritys pääsi eroon pysyvän nurmen statuksista kylvämällä vihantaviljaa.

Maatalousyrittäjä kokee stressin lisääntyneen tukipolitiikan uudistuksen myötä, koska tukiehdot monimutkaistuivat. Korvaustaso koetaan myös pieneksi työmäärään nähden. Yrittäjien mielestä byrokratia on kasvanut.

5.3 Case 3

Maatalousyritys sijaitsee Keski-Pohjanmaalla. Tuotantosuunta on lypsykarjatalous. Lisäksi yritys harjoittaa metsätaloutta. Peltopinta-alaa on 50 hehtaaria. Maatalousyritys on sitoutunut ympäristökorvaukseen. Ympäristökorvauksen suuruus on maatalousyrittäjän mielestä niin merkittävä, ettei hän edes harkinnut pois jäämistä.

Lohkokohtaisista toimenpiteistä yrittäjä on valinnut lietelannan sijoittamisen. Tämän perusteluna on, että yrittäjä on teettänyt lietteen levityksen urakoitsijalla, joten

tästä ei aiheutunut lisäkustannuksia tai -työtä. Yrittäjä valitsi myös kerääjäkasvi-toimenpiteen, mutta ei aio toteuttaa sitä seuraavana vuonna, sillä hänen mielestään se on työteknisesti hankalaa toteuttaa. Muissa toimenpiteissä yrittäjä kokee korvaustason liian pieneksi, jotta niitä kannattaisi toteuttaa.

Maatalousyrittäjä kokee, että tiedon hankkiminen on ollut helppoa, mutta uuden ohjelmakauden myötä asiat ovat muuttuneet monimutkaisemmiksi. Yrittäjä kokee, että kokonaisuuden hahmottamisesta on uudella ohjelmakaudella tehty hankalaa. Yrittäjä korostaa maataloussihteerien merkitystä päätöksen teon pohdinnassa. Yrittäjä on huolissaan siitä, kuinka maataloussihteereille tulevaisuudessa käy. Maatalousyrittäjä on käynyt paljon keskustelua ympäristökorvauksesta muiden tahojen ja maatalousyrittäjien kanssa.

Viherryttäminen ei ole vaikuttanut tilalla mitenkään, sillä kahden kasvin vaatimus täyttyi helposti. Pysyviä nurmia yrittäjälle tuli yksi lohko, mutta hän ei kokenut sen olevan ongelma.

Korvaustason yrittäjä kokee pieneksi siihen nähden mitä lisätyötä se tuo. Toistaiseksi yrittäjä kokee, että ei ole mahdollista jäädä pois ympäristökorvauksen piiristä, sillä korvaus on kuitenkin vielä niin merkittävän suuruinen. Yrittäjä kokee, että tukipolitiikka on monimutkaistunut koko ajan. Työmäärät ovat muutenkin tiloilla lisääntyneet, joten yrittäjä kokee tukipolitiikan monimutkaistumisen ylimääräisenä lisärasitteena maatalousyrittäjille. Monet joutuvat hänen näkemyksensä mukaan turvautumaan ulkopuolisiin palveluihin ja tämä aiheuttaa sitä, että yrittäjät eivät aina ole välttämättä varmoja siitä, mihin ovat sitoutuneet.

5.4 Case 4

Maatalousyritys sijaitsee Keski-Pohjanmaalla. Maatalousyritys harjoittaa maidontuotantoa ja peltopinta-alaa on noin sata hehtaaria. Tilalla viljellään nurmisäilörehua. Maatalousyritys ei ole sitoutunut ympäristökorvaukseen. Päätökseen vaikuttivat lannoitteiden ja lannan käyttö sekä paperitöiden lisääntyminen. Maatalousyritys oli sitoutunut edellisellä ohjelmakaudella ympäristötukeen.

Lähes kaikkien maatalousyrityksen peltolohkojen läpi kulkee puro, joka olisi vaatinut kolmen metrin suoja-istat. Suuri osa lohkojen pinta-alasta olisi jäänyt suoja-istaksi, jos ympäristökorvaukseen olisi liitytty. Toimenpiteistä maatalousyritys olisi joutunut investoimaan lietelannan sijoittamisessa kalustoon, mikä ei houkutellut liittymään ympäristökorvaukseen. Vaihtoehtona maatalousyrittäjä näkee lietelannan levittämisen ulkoistamisen, mutta kokee senkin kalliiksi vaihtoehdoksi. Peltolohkot ovat hajallaan ja on kustannuskysymys ajaa karjanlantaa kauaksi. Maatalousyrittäjän mielestä nykyinen ympäristökorvaus ei tue tehokasta viljelyä, koska peltojen lannoitusta on rajattu. Hänen mielestään myös korvaustasot voisivat olla suurempia.

Maatalousyrittäjä on käyttänyt asiantuntijan apua laskelmien laatimisessa, joiden avulla selvitettiin kannattavuutta liittyä ympäristökorvaukseen. Ympäristökorvauksesta saatava summa olisi ollut 4000–5000 euroa, joka ei tässä mittakaavassa kata lisätyön määrää. Maatalousyrittäjä luuli, että keskusteluiden pohjalta olisi jäänyt enemmän maatalousyrityksiä ympäristökorvauksen ulkopuolelle.

Viherryttäminen ei ole vaikuttanut maatalousyrityksessä mitenkään, koska tilalla on nurmea yli 75 prosenttia. Pysyviä nurmia tilalle tuli, mutta maatalousyrittäjä ei koe niistä ongelmaa. Ongelma ilmeni vasta, jos tila vaihtaisi tuotantosuuntaa. Maatalousyrittäjä kokee, ettei pysyvien nurmien osalta voi sanoa, mitä tapahtuu vuoden 2020 jälkeen.

Maatalousyrittäjä kokee, että on tyytyväinen tekemäänsä päätökseen. Hän ei lähettäisi edelleenkään mukaan ympäristökorvaukseen näillä ehdoilla, jos päätös pitäisi tehdä uudelleen. Korvaustasojen pitäisi nousta ja kohdentua aktiiviviljelijöille, jotta saataisiin näennäisviljelyä vähennettyä. Maatalousyrittäjän mielestä olisi parempi, ettei tukia olisi ollenkaan, ja ne korjattaisiin markkinahinnan korotuksilla. Hän toteaa kuitenkin, ettei sitä ole mahdollista toteuttaa.

5.5 Case 5

Maatalousyritys sijaitsee Keski-Pohjanmaalla. Maatalousyrityksen tuotantosuunta on maidontuotanto ja peltoalaa on viljelyksessä noin 60 hehtaaria. Maatalous-

yritys ei ole sitoutunut ympäristökorvaukseen, koska peltopinta-alaa on suhteessa eläinmäärään liian vähän. Maatalousyrittäjä kokee lietelannan levittämisen tarvittavan pinta-alan saamisen vaikeaksi. Lisäksi maatalousyrittäjä koki, että toimenpiteet, joihin olisi voinut sitoutua, eivät olisi kannattaneet. Maatalousyritys oli sitoutuneena edellisellä ohjelmakaudella ympäristötukeen.

Maatalousyrittäjä koki, että aktiiviviljelijän näkökulmasta kannattavien toimenpiteiden korvaustasot ovat minimaaliset. Maatalousyritys ei olisi voinut valita lohkokohdaisista toimenpiteistä kuin lietelannan sijoittamisen peltoon, mikäli olisi mukana ympäristökorvauksessa.

Maatalousyrittäjä ei ole käyttänyt asiantuntijan apua päätöksenteon tukena. Tietoa ympäristökorvauksesta on haettu oppaan avulla ja sen pohjalta on varmistunut päätös jäämisestä ympäristökorvauksen ulkopuolelle. Maatalousyritykselle ympäristökorvaukseen sitoutuminen olisi tuonut noin 6000–7000 euroa vuodessa, mutta maatalousyrittäjä koki rahan liian pieneksi.

Maatalousyrityksen peltolohkot ovat tehokkaassa viljelyssä, jolloin viherryttäminen ei ole vaikuttanut yritykseen. Tilalla kahden kasvin vaatimus täyttyy nurmen ja viljan viljelyllä. Tehokkaan viljelyn ansiosta tila on välttynyt pysyvän nurmen statukselta.

Maatalousyrittäjä on edelleen vahvasti sitä mieltä, että jättäytyisi ympäristökorvauksen ulkopuolelle, mikäli päätös pitäisi tehdä uudelleen nyt. Päätökseen vaikuttivat ympäristökorvauksen leikkaukset lietelannan sijoittamisen osalta, koska tukea ei voi hakea enää koko pinta-alalle.

Maatalousyrittäjä kokee, ettei maatalouspolitiikka ole mennyt parempaan suuntaan. Maatalousyrittäjä kokee vuoden maksatusajan olevan liian pitkä. Verotuksessa on suuri merkitys, mille vuodelle tuet maksetaan.

5.6 Case 6

Maatalousyritys sijaitsee Keski-Pohjanmaalla. Maatalousyrityksen päätuotantosuunta on maidontuotanto. Lisäksi on pienimuotoista lihantuotantoa. Tilalla on

viljelyksessä 120 hehtaaria peltoa. Maatalousyrittäjä on sitoutunut ympäristökorvaukseen ja oli sitoutunut edellisellä ohjelmakaudella ympäristötukeen. Maatalousyrittäjä kokee, että päätöksenteko ympäristökorvauksesta arvelutti enemmän kuin viimeksi. Hän kokee myös, että vaatimukset ovat kasvaneet, sekä korvaustasojen laskeminen on syönyt kannattavuutta liittyä ympäristökorvaukseen.

Lohkokohtaisista toimenpiteistä maatalousyrittäjä on valinnut lietelannan sijoittamisen, suojavyöhykenurmet sekä talviaikaisen kasvipeitteisyyden. Lietelannan levityksen maatalousyrittäjä on ulkoistanut, jolloin se ei vaatinut investointeja. Lisäksi maatalousyrittäjä koki saavansa lietelannan multaamisesta muitakin taloudellisia hyötyjä kuin tuen lietelannan sijoittamisesta. Hankalille ja pienille lohkoille maatalousyrittäjä on valinnut suojavyöhykenurmia. Maatalousyrittäjän olisi ollut mahdoton toteuttaa ilman investointeja vesien valumaa, koska säätosalojakaivoja ei ollut. Talviaikainen kasvipeitteisyys on aiheuttanut maatalousyrittäjässä muutoksia työjärjestelyihin. Osa syksyn töistä on siirtynyt tämän vuoksi keväälle.

Maatalousyrittäjä on teettänyt viljelysuunnitelman ulkopuolisella ja sen avulla on laskettu, mitä ympäristökorvaus tekisi vuosittain rahassa. Päätöksenteossa maatalousyrittäjä punnitsi hyviä ja huonoja puolia ympäristökorvauksesta. Tietoa päätöksenteon tueksi maatalousyrittäjä on saanut koulutuspäiviltä, mutta kokee ettei tietoa koskaan voi saada liikaa.

Maatalousyrittäjään ei ole vaikuttanut viherryttäminen, koska kahden kasvin vaatimus täyttyy viljeltäessä nurmea ja viljakasveja. Tila ei myöskään saanut lohkoilleen pysyvän nurmen statuksia.

Maatalousyrittäjä kokee, ettei voi jättäytyä ympäristökorvauksen ulkopuolelle rahan takia. Mikäli maidon markkinahinta olisi korkeampi, mahdollisuus jättäytyä ympäristökorvauksen ulkopuolelle olisi realistisempi. Maatalousyrittäjä kokee myös, että olisi tärkeää saada painopistettä liiketalouden puolelle. Maatalousyrittäjän mielestä on myös huolestuttavaa, että yläikäraja poistettiin. Vaarana on, että pellot eivät ole tehokkaassa viljelyssä ja samalla nuorien maatalousyrittäjien mahdollisuudet heikkenevät.

Maatalousyrittäjä korostaa tukien kohdentumista aktiiviseen käyttöön. Hänen mielestään järjestelmää pitää muuttaa paremmaksi, eikä niinkään rahan määrää lisätä.

5.7 Case 7

Maatalousyritys sijaitsee Keski-Pohjanmaalla. Yritys harjoittaa maidontuotantoa. Peltopinta-alaa on 69 hehtaaria, joista vuokrattua on 30 hehtaaria. Yritys on sitoutunut ympäristökorvaukseen, koska yrittäjä kokee, että täydentävät ehdot ovat lähes yhtä tiukkoja, ja niitä täytyy joka tapauksessa noudattaa. Yrittäjä kertoo harikkeensa sitoutumispäätöstä uudistuksen takia pidempään, mutta kokee, että rahallinen korvaus on kuitenkin niin merkittävä, ettei ollut mahdollisuutta jättäytyä pois.

Lohkokohtaisista toimenpiteistä yrittäjä on valinnut lietelannan sijoittamisen, kerääjäkasvitoimenpiteen, sekä hänellä on yksi luonnonhoitopelto. Lisäksi hän on valinnut peltojen talviaikaisen kasvipeitteisyyden. Yrityksellä on käytössä säätösaloajat, mutta yrittäjä ei ole hakenut niille tukea, sillä ne eivät ole EU:n hyväksymiä säätösaloja. Tuen saamiseksi säätösalojille, täytyisi tehdä investointeja ja yrittäjä ei koe tätä kannattavaksi. Lietelannan sijoittamiseen käytetään omaa kalustoa.

Maatalousyrittäjä kokee korvaustasojen olevan liian pienet, että tukia varten kannattaisi investoida mitään. Toimenpiteet, jotka eivät vaadi merkittävästi lisätyötä, yrittäjä kokee kannattaviksi. Lisätyötä yrittäjälle on aiheutunut lohkoista, jotka sijaitsevat uomarekisterissä olevan kaivon vieressä. Yrittäjän näkökulmasta kolmen metrin suojakaistat ja viiden metrin lannanlevityskielto aiheuttavat valtavasti lisätyötä.

Maatalousyrittäjä kertoo tehneensä sitoutumispäätöksen EU-tukikoulutuksen ja netissä olevan tiedon perusteella. Myös maataloussihteeriä on käytetty avuksi päätöksen teossa. Yrittäjä kokee, että tiedon löytäminen netistä on ollut haasteellista ja aikaavievää, koska lakipykälää joutuu itse tulkitsemaan. Yrittäjä kokee myös, että liian paljon asioita jätetään tarkastajien tulkinnan varaan. Viherryttämi-

nen ei vaikuttanut tilalla mitenkään, koska kahden kasvin vaatimus täyttyi helposti, eikä pysyvän nurmen lohkoja tullut tilalle.

Ympäristökorvauksen korvaustason yrittäjä kokee aivan liian matalaksi. Yrittäjän mielestä korvaustasot eivät motivoi millään tavalla parantamaan ympäristöasioita. Korvaukset eivät yrittäjän mielestä kohdennu oikeisiin paikkoihin, ja hän kokee myös, että valvottavat asiat ovat vääriä. Hänen mielestään esimerkiksi jätteiden käsittely olisi asia, johon olisi järkevämpää kiinnittää huomiota. Yrittäjän mielestä olisi tärkeää, että valvontaa varten olisi jokin selvä ohje, josta kävisi ilmi, mitä asioita tarkastetaan ja mitä dokumentteja vaaditaan.

5.8 Case 8

Maatalousyritys sijaitsee Keski-Pohjanmaalla. Tuotantosuunta on lihanautojen loppukasvatus. Peltopinta-alaa on 138 hehtaaria. Maatalousyritys on sitoutunut ympäristökorvaukseen. Yrittäjä kertoo, ettei uudistus vaikuttanut sitoutumispäätökseen millään tavalla.

Lohkokohtaisista toimenpiteistä yrittäjä on valinnut lietalan sijoittamisen peltoon ja peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys toimenpiteen. Yrittäjä on osakkaana urakointiyrityksessä, jossa on lietteen levityskalusto. Yrittäjä kertoo, että vesistö-
tulkintojen muuttuminen on aiheuttanut uudella ohjelmakaudella lisätyötä, sillä osa hänen peltolohkoja sivuavista ojista oli merkitty vesistöiksi. Talviaikainen kasvipeitteisyys toimenpide ei aiheuttanut lisätyötä, sillä yrittäjä kertoo, että keväällä kyn-
täminen toimii heidän lohkoillaan hyvin.

Päätöksenteon apuna yrittäjä on käyttänyt neuvontapalvelua. Yrittäjän näkemyksen mukaan oli järkevää sitoutua ympäristökorvaukseen, sillä hän aavisteli, ettei ensi keväänä uusia sitoumuksia enää tehtäisi. Yrittäjä koki, että ympäristökorvaukseen sitoutuminen oli kannattavaa, sillä korvaus oli merkittävän suuruinen ja täydentävien ehtojen kautta noudatettavat säännöt olisivat olleet lähes samat. Yrittäjä kertoo keskustelleensa paljon muiden yrittäjien kanssa ympäristökorvaukseen sitoutumisesta. Hän koki, että oli oltava todella painava syy, ettei ympäristökorvaukseen olisi kannattanut sitoutua. Tietoa yrittäjän mielestä on ollut saatavilla pal-

jon. Tärkeimmäksi tietolähteeksi hän kokee internetin, ammattilehdet ja tukikoulu-
tukset.

Viherryttämisestä ei aiheutunut lisätyötä, sillä kahden kasvin vaatimus täyttyi.
Muutama lohko sai pysyvän nurmen statuksen, mutta yrittäjä ei kokenut niitä on-
gelmallisiksi.

Yrittäjä kokee ympäristökorvauksen korvaustason pieneksi. Yrittäjä kokee, että
tärkeintä sitoutumissa on tehdä tarkat paperit kaikesta. Ongelmaksi uudistuksessa
yrittäjä kokee uusien tietojärjestelmien toimimattomuuden ja sitä kautta maksujen
myöhästymisen. Myönteisenä asiana uudistuksessa yrittäjä kokee sarkaojien pien-
tareitten poistumisen.

6 TUTKIMUSAINEISTON TULKINTA

Tutkimuksessa haastateltiin kahdeksaa maatalousyrittäjää. Haastateltavat maatalousyrittäjät valittiin sen perusteella, että he olivat kiinnostuneita opinnäytetyön aiheesta. Haastateltavista seitsemän on maidontuottajia ja yksi on naudanlihan tuottaja. Kaikki haastateltavat olivat sitoutuneet ympäristötukeen aiemmalla ohjelmakaudella.

Haastateltavista maatalousyrittäjistä viisi on sitoutunut ympäristökorvaukseen. Uuden ohjelmakauden myötä haastateltavat kertoivat harkinneensa sitoutumispäättöstä paljon tarkemmin, kuin edeltävällä ohjelmakaudella. Haastateltavien mukaan suurin syy ympäristökorvaukseen sitoutumiseen on raha. Tiukentuneet ehdot ympäristökorvauksessa koettiin negatiiviseksi asiaksi. Perustasosta ja toimenpiteistä koostuu kuitenkin niin suuri summa rahaa, ettei ympäristökorvauksesta jättäytytty ulos ilman painavaa syytä. Haastatteluissa nousi esille, että täydentävien ehtojen kautta joutuu noudattamaan tiukkoja säädöksiä, vaikka ei olisi sitoutunut ympäristökorvaukseen. Haastateltavat kokivat, että lähes samalla työllä voit saada korvauksen ympäristökorvauksesta: ”Pitää kuitenkin muistaa, että vaikka et oiskaan ympäristökorvauksen piirissä ni sä joudut tiettyjä asioita tekemään siitä huolimatta.” Tästä syystä ei haluttu jättäytyä ympäristökorvauksen ulkopuolelle. Korvaustasojen aleneminen koettiin myös negatiiviseksi asiaksi: ”No ne vaatimukset on kasvanu ja tasot on laskenu nii se vähä syö sitä kautta kannattavuutta siitä hommas-ta.”

Kaikki ympäristökorvaukseen sitoutuneet maatalousyrittäjät olivat valinneet lohko-kohtaiseksi toimenpiteeksi lietelannan sijoittamisen. Haastateltavat kokivat, että lietelannan sijoittaminen oli kannattavaa valita, koska heillä oli jo olemassa oleva levityskalusto tai lietteen levitys oli ulkoistettu. Lähes kaikki ympäristökorvaukseen sitoutuneet yrittäjät olivat sitä mieltä, ettei toimenpiteitä ole kannattavaa valita, jos niihin joutuu investoimaan. Yrittäjät valitsivat vain sellaisia toimenpiteitä, jotka edesauttoivat tehokasta viljelyä. Satunnaisille pienille tai vaikeasti viljeltäville lohkoille saatettiin valita esimerkiksi ympäristönhoitonurmia tai monivuotisia ympäristönurmia. Lohkokohtaisten toimenpiteiden korvaustasoista oltiin sitä mieltä, että mikäli joutui tekemään lisätyötä toimenpiteiden takia, niitä ei ollut kannattavaa vali-

ta matalan korvaustason vuoksi: ”No kyl ne on nii alakanttii, ettei oikeesti kannata mitää hakia, mutta jos ne tulee periaatteessa ilman vaivaa ni sillo ne kannattaa ottaa, mutta ei kannata mitää sijoittaa.”

Eräs haastateltavista oli huolissaan, ettei ympäristökorvausjärjestelmässä riitä määrärahat. Sitoumuksien määrä oli tällä kaudella niin suuri, ettei uusia sitoumuksia välttämättä tehdä jatkossa. Hän koki, että on parempi sitoutua nyt kun se on mahdollista: ”Että kyllä mä totesin, että on parempi lähtiä, jos ei välttämättä pääse takaisin ympäristökorvaukseen. Että niinhä siinä yleensä käy, että rahat loppuu ja eikä tehä enää uusia sitoumuksia.”

Osa haastateltavista koki, että kasvipeitteisyys siirsi osan töistä syksyltä keväälle. Osa taas koki, ettei kasvipeitteisyys vaikuttanut työjärjestelyihin mitenkään. Vesistölakiin tulleet muutokset aiheuttivat haastateltavien mukaan lisää työtä, koska osa valtaojista oli muuttunut vesistöiksi. Näin ollen suojakaistoihin on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota. Työnjohdossa on oltava huolellinen, jotta myös konkreettinen työ tapahtuu pellolla niin kuin on suunniteltu. Haastatteluissa ilmeni, että uudistuksen myötä lisääntyneet kirjanpitovelvoitteet aiheuttivat lisää paperityötä. Maatalousyrittäjät kokevat paperityöt stressaavaksi. Yhden haastateltavan mielestä paperitöiden ulkoistaminen voi aiheuttaa sen, ettei ymmärretä kaikkia velvoitteita mihin on sitouduttu.

Yksi haastateltava kokee, että on epäselvää mitä papereita tarkastusta varten vaaditaan. Hänen mielestään tarkastuksesta aiheutuvaa stressiä voitaisiin vähentää selkeällä tiedolla siitä, mitä tarkastuksessa vaaditaan: ”Ja minä oon sitä mieltä, että isännät ja emännät tarvihtis semmose paketin tarkastusta varten, jossa olis muistilista tarkastuksessa vaadittavista papereista.”

Haastateltavista maatalousyrittäjistä kolme ei ollut sitoutunut ympäristökorvaukseen. Tärkeimmäksi syyksi jättää sitoutumatta koettiin lietelannan määrä suhteessa peltopinta-alaan. Maatalousyrittäjät kokevat, että ympäristökorvauksen perustasosta saatava korvaus on liian pieni ja valittavat toimenpiteet eivät kannusta tehokkaaseen viljelyyn. Tehokkaan viljelyn näkökulmasta osaa toimenpiteistä on mahdotonta valita, koska korvaus niissä jää niin pieneksi. Tämän takia ei ole kannattavaa sitoutua ympäristökorvaukseen. Yhdellä haastateltavista kulki vesistö

lähes kaikkien lohkojen läpi, jonka takia suojakaistojen määrä olisi ollut suuri. Haastateltava koki, että suojakaistat ovat pois tehokkaasta viljelystä. Tämä oli yksi syy olla sitoutumatta ympäristökorvaukseen. Kaikki ympäristökorvauksen ulkopuolelle jättäytyneet olivat sitä mieltä, että korvaustasot ovat aivan liian pienet suhteessa noudatettaviin vaatimuksiin ja niistä aiheutuvaan lisätyöhön.

Haastateltavien mukaan ongelmaksi sitoutumiseen olisivat muodostunut suuret investoinnit peltopinta-alaan. Ympäristökorvauksen korvaustasoilla tämä ei ollut kannattavaa. Yhdellä haastateltavalla ilmeni ongelmia tarkentuneen karjanlanta poikkeuksen vuoksi. Tämä vähensi lietalannan levityspinta-alaa, joka vaikutti sitoutumispäätökseen. Yksi haastateltavista tiedosti ongelman ympäristökorvausjärjestelmän rahojen riittävydessä ja epäili, että sen hetkiset korvaustasot tulevat heikkenemään entisestään:

Ja sitten oli viime keväänä jo nähtävissä merkkejä, että ympäristökorvausjärjestelmässä rahat ei riitä, niin me tettiin jo silloin, että mejän kohalla siinä käy niin pian, että se vähäininkin raha, mikä sieltä olis tulossa se pian pienenee. Silti me sitouduttas aivan mielettömiin vaatimuksiin.

Tämä vaikutti myös osaltaan päätökseen sitoutumisesta. Kaikki haastateltavat ovat keskustelleet muiden maatalousyrittäjien kanssa ympäristökorvauksesta. Haastateltavat olettivat, että sitoutumattomien määrä olisi ollut suurempi kuin todellisuudessa oli:

Ehkä aluks tän ympäristökorvauksen suhteen oltiin paljo jyrkempiä ja varmaa hallintoki ootti, että sitä haetaan vähemmän. Mut sittekö näitä summia laskettii tilatasolla, niin nää on kuitenkin niin suuria summia ettei tästä voi jättäytyä pois.

Haastateltavat ovat hakeneet tietoa ympäristökorvauspäätöstä miettiessään eri neuvontapalveluista, internetistä, ammattilehdistä, tukioppaasta ja -koulutuksista. Kaikki olivat lisäksi kysyneet neuvoa päätöksenteon tueksi maataloussihteeriltä. Yksi haastateltava oli huolissaan, mitä uudistukset tulevat tekemään maataloussihteerien työpaikoille:

Ja tietysti nää maataloussihteerit ko ne on joka päivä sen asian päällä niin ne on parhaat asiantuntijat. Mut sitä vaan toivois, että ne säilyis

kunnissa. Sitä en taas tiedä, että mitä tää uudistus heidän työpaikoilleen tekee.

Hänen mielestään maataloussihteerit ovat tärkeä tuki maatalousyrittäjille. Haastatteluissa kävi ilmi, että uudistuksen myötä käsitteet ovat muuttuneet hankalimmiksi ymmärtää ja kokonaisuuden hahmottamisesta on tullut entistä vaikeampaa. Yksi haastateltavista koki, että säädösten keskeltä on vaikeaa löytää täsmällistä tietoa ja liian paljon asioita jää oman tulkinnan varaan. Kaikkien haastateltavien mielestä ympäristökorvauksen korvaustaso koetaan liian matalaksi, jotta se motivoisi parantamaan ympäristön tilaa.

Viherryttämistä ei haastateltavien mielestä koettu ongelmalliseksi. Kahdella tilalla kahden kasvin vaatimus täyttyi nurmipoikkeuksella, ja lopuilla haastateltavista oli viljelyksessä kahta kasvia. Kaksi haastateltavista halusi eroon pysyvän nurmen statuksesta vaihtamalla viljelykasvia. Muut haastateltavat eivät kokeneet pysyviä nurmia ongelmalliseksi.

Kevään 2016 tukihaussa on mahdollista hakeutua ympäristökorvauksen ulkopuolelle. Maatalousyrittäjät ovat kuitenkin tyytyväisiä tekemiinsä päätöksiin sitoutua tai olla sitoutumatta ympäristökorvaukseen.

Maatalouspolitiikan uudistusta ei haastattelijien perusteella koettu onnistuneeksi. Uudistukselta odotettiin byrokratian vähentymistä ja säädösten yksinkertaistamista. Haastateltavat kokivat kuitenkin, että byrokratia lisääntyi sekä kokonaisuuden ja käsitteiden hahmottaminen vaikeutui: ”Tää kokonaisuuden ymmärtäminen... nyt nää käsitteetkin on jo niin hankalia, että se, että sää ymmärrät mistä puhutaan.”

Haastateltavien mukaan tukien pitäisi kohdentua aktiivisille viljelijöille. Haastateltavat kokivat, että ympäristökorvauksen tuet kohdentuvat väärin. Yksi haastateltavista oli sitä mieltä, että ympäristön tilaan voidaan vaikuttaa muutenkin kuin peltoon kohdistuvilla asioilla. Hänestä muun muassa jätteiden kierrättäminen olisi tärkeää ympäristön tilan kannalta, minkä rahallinen tukeminen olisi järkevää. Yhdellä haastateltavista oli paljon raivioita ja hän koki, että jos olisi sitoutunut ympäristökorvaukseen, olisi raivioita joutunut viljelemään ympäristökorvauksen mukaisesti ilman siitä saatavaa korvausta.

Tukipolitiikan tiukat määräykset vaikeuttavat käytännön viljelyä, mikä koettiin haastattelujen perusteella huonoksi asiaksi. Osa haastateltavista kokee, että uudistuksen takia joutuu perehtymään tarkemmin tiukentuneisiin säädöksiin. Osa kokee säädökset vaativiksi. Tiukentuneet säädökset aiheuttavat paljon paperityötä ja osa kokee niiden ulkoistamisen parhaaksi vaihtoehdoksi: ”Ne, jotka on enemmän ollu perillä niistä vaatimuksista on hakenu ja osaa syrjäyttää ne heti, ku ei halua niihin sekaantua.”

7 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella keskipohjalaisten karjatilallisten näkemyksiä uuden ohjelmakauden ympäristöohjauksesta. Teemahaastatteluiden avulla saatiin laadullista tietoa yrittäjien näkemyksistä ja kokemuksista liittyen erityisesti ympäristökorvaukseen ja viherryttämiseen. Tutkimuksessa haastateltiin kahdeksaa maatalousyrittäjää. Viisi maatalousyrittäjästä on sitoutunut ympäristökorvaukseen ja kolme ei ole sitoutunut. Haastateltavista yksi on naudanlihantuottaja ja muut ovat maidontuottajia.

Tutkimustyö aloitettiin perehtymällä tutkimusta koskevaan aineistoon. Viitekehyksen avulla rajattiin tutkimustyön haastattelukysymykset. Ennen varsinaisia tutkimushaastatteluja testattiin haastattelukysymysten toimivuutta opiskelukavereihin. Harjoitteluhaastatteluiden avulla saatiin muotoiltua kysymysrunko sopivaksi. Varsinaiset tutkimushaastattelut nauhoitettiin, jonka jälkeen suoritettiin haastattelujen litterointi. Litteroidut aineistot purettiin työhön case-kuvauksiksi, jonka jälkeen ne analysoitiin.

Haastattelujen pohjalta voidaan todeta, että maatalouspolitiikan uudistus vaikutti maatalousyrittäjien päätöksentekoon. Erityisesti ympäristökorvausjärjestelmään sitoutumista harkittiin perusteellisesti. Haastatteluiden pohjalta ilmeni, että tärkein syy ympäristökorvausjärjestelmän ulkopuolelle jättäytymisessä oli lietelannan suuri määrä suhteessa peltopinta-alaan. Tiukentuneet säädökset ja alentuneet korvaustasot olivat keskeisimpiä pohdinnan kohteita maatalousyrittäjän päätöksentekoprosessissa.

Tutkimuksessa ilmeni, että maatalouspolitiikan uudistusta ei koettu onnistuneeksi. Maatalousyrittäjät kokivat, että uudistuksen myötä byrokratia lisääntyi ja kokonaisuuden hahmottaminen vaikeutui. Tutkimuksesta voidaan todeta, että EU:n ympäristökorvausta koskevat tuet kohdentuvat yrittäjien näkökulmasta väärin. Karjatilallisten mielestä ympäristökorvauksen tuet eivät kohdenna aktiivisille viljelijöille. Tutkimushaastatteluista havaitaan, että viherryttämistä ei koettu ongelmaksi, mutta osalla yrityksistä se aiheutti toimenpiteitä. Useimmilla karjatilloilla viherryttäminen ei ole ongelma, koska kahden kasvin vaatimus täyttyy tai tilalla on nurmella yli 75 prosenttia pinta-alasta.

Opinnäytetyön tutkimushaastattelujen otanta oli pieni. Tämän takia ei voida tehdä laajoja johtopäätöksiä. Laajempien johtopäätösten tekeminen vaatisi suuremman otannan. Haastateltavat yritykset sijaitsivat pienellä alueella ja olivat samankaltaisia maatalousyrityksiä. Mikäli tutkimukseen olisi valikoitunut eri tuotantosuunnista maatalousyrittäjiä, olisivat tulokset todennäköisesti olleet erilaiset. Kasvinviljelytiloilla olisi voinut olla erilaisia näkemyksiä ympäristötoimenpiteistä. Karjatilallisten näkökulmasta uudistus ei ollut heille onnistunut, koska ympäristökorvauksen toimenpiteitä olisi ollut vaikea toteuttaa. Ympäristökorvauksen korvaustaso jää matalaksi, jos ei ole mahdollista valita useita toimenpiteitä. Laajempien tulosten aikaansaamiseksi tutkimusta olisi laajennettava koskemaan koko Suomea ja eri tuotantosuuntia.

LÄHTEET

- A 18.12.2014/1250. Valtionneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta.
- Eskola, J. & Suoranta J. 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 6. uud. p. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- EU:n nitraattidirektiivi. 2010. [Verkkajulkaisu]. Euroopan unioni. [Viitattu: 1.2.2016]. Saatavana: <http://ec.europa.eu/environment/pubs/pdf/factsheets/nitrates/fi.pdf>
- Euroopan komissio. Päivitetty 21.9.2015. [Verkkosivusto]. Ulkoasianministeriö. [Viitattu 19.1.2016]. Saatavana: <http://eurooppatiedotus.fi/Public/default.aspx?nodeid=37797&contentlan=1&culture=fi-FI#.Vp3ka7d5KUK>
- Euroopan unionin neuvosto. Päivitetty 20.4.2015. [Verkkosivusto]. Yhteisen maatalouspolitiikan uudistus. [Viitattu 20.1.2016]. Saatavana: <http://www.consilium.europa.eu/fi/policies/cap-reform/>
- Euroopan unionin neuvosto. Päivitetty 21.11.2014. [Verkkosivusto]. Ulkoasiainministeriö. [Viitattu 19.1.2016]. Saatavana: <http://eurooppatiedotus.fi/Public/default.aspx?nodeid=37796&contentlan=1&culture=fi-FI#.Vp3i5bd5KUK>
- Jokela, J. 2015. Mahdollisuuksiin kannattaa perehtyä. [Verkkajulkaisu]. Ympäristöagron tukihakuliite 2015. [Viitattu 2.2.2016]. Saatavana: http://www.proagriaoulu.fi/files/ymparistoagro/2015-tiedotteet/uusi_ymparistokorvaus_ja_ravinteiden_tasapainoinen_kaytto.pdf
- Kauppa. 2014. Miten EU kehittää kauppapolitiikkaa?. [Verkkajulkaisu]. Euroopan komissio. [Viitattu 19.1.2016]. Saatavana: http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/fi/trade_fi.pdf
- Kettunen, L., Knuutila, M. & Niemi J. 2012. Suomen maatalouspolitiikka ja sen asema kansantaloudessa. [Verkkajulkaisu]. Kansantaloudellinen aikauskirja 108. [Viitattu 19.1.2016]. Saatavana: http://www.taloustieteellinenyhdistys.fi/images/stories/kak/KAK42012/kak42012_kettunen_etal.pdf
- Koheesiopolitiikka 2014–2020. 2014. [Verkkajulkaisu]. Euroopan komissio. [Viitattu:2.2.2016]. Saatavana: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/financial_instruments_fi.pdf

- Korkeampi tukitaso ja vaativammat ehdot kohdentamisalueilla. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Mavi. [Viitattu: 17.2.2016]. Saatavana: <http://www.mavi.fi/fi/tuet-ja-palvelut/viljelijä/Sivut/ymparistokorvaus.aspx>
- Laadullinen tutkimus. 2015. [Verkkosivusto]. Jyväskylän yliopisto. [Viitattu 23.3.2016]. Saatavana: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>
- Liesipuu, S. Kerääjäkasvi sopii kaikille tiloille. Maatilan Pellervo 4/2015, 42–43.
- Maa- ja metsätalousministeriön tiedote. 2016. [Verkkosivusto]. Ympäristökorvauksen muutokset hyväksyttiin. [Viitattu 23.3.2016]. Saatavana: http://mmm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/ymparistokorvauksen-muutokset-hyvakysyttiin
- Maaseudun kehittäminen kaudella 2014–2020. 2015. [Verkkosivusto]. Euroopan komissio. [Viitattu: 2.2.2016]. Saatavana: http://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020/index_fi.htm
- Maatalous. 2014. Mihin yhteistä maatalouspolitiikkaa tarvitaan. [Verkkojulkaisu]. Euroopan komissio. [Viitattu: 18.1.2016]. Saatavana: http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/fi/agriculture_fi.pdf
- Niemi, J., Liesivaara, P., Lehtonen, H., Huan-Niemi, E., Kettunen, L., Kässi, P. & Toikkanen H. 2014. EU:n yhteinen maatalouspolitiikka vuosina 2014–2020 ja Suomen maatalous. [Verkkojulkaisu]. Jokioinen: MTT. [Viitattu 11.1.2016]. Saatavana: <http://www.mtt.fi/mttraportti/pdf/mttraportti130.pdf>
- Ruonala, M & Pietilä, H. 2014. Perussopimukset ja päätöksenteko. Teoksessa: P. Toivanen & H. Kiiskinen (toim.) EU-Perusteos. Kuopio: Kirjapaino Grano Oy. 59–74.
- Ryhänen, M., Laitila, E. & Rajakorpi, J. 2014. Johdanto. Teoksessa: M. Ryhänen & E. Laitila (toim.) Yhteistyö- ja verkostosuhteet: Strateginen tarkastelu maidontuotantoon sovellettuna. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Julkaisusarja A. Tutkimuksia 19. 11–17.
- Ryhänen, M., Sipiläinen, T. & Pyykkönen, P. 2011. Markkinat. Teoksessa: M. Ryhänen & K. Nissinen (toim.) Kilpailukykyä maidontuotantoon: Toimintaympäristön tarkastelu ja ennakointi. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Julkaisusarja A. Tutkimuksia 8. 13–20.
- Saaranen-Kauppinen, A. Puusniekka, A. 2006. Teemahaastattelu. [Verkkosivusto]. KvaliMOTV. [Viitattu: 17.2.2016]. Saatavana: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html

- Talousarvio. 2016. [Verkkosivusto]. Euroopan komissio. [Viitattu:15.2.2016]. Saatavana: https://ec.europa.eu/budget/funding/information/amounts-available-2014-20_fi
- Teemahaastattelu. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Tilastokeskus. [Viitattu 7.2.2016]. Saatavana: <https://www.stat.fi/virsta/tkeruu/04/03/>
- Tilastokeskus. Ei päiväystä. Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen erot. [Verkkosivu]. [Viitattu 24.5.2016]. Saatavana: <https://www.stat.fi/virsta/tkeruu/01/07/>
- Täydentävät ehdot. 2016. Hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset. [Verkkojulkaisu]. Mavi ja Evira. [Viitattu 24.5.2016]. Saatavana: <http://maaseutuvirasto.mobiezine.fi/zine/41/cover>
- Täydentävät ehdot. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Mavi. [Viitattu: 8.3.2016]. Saatavana: <http://www.mavi.fi/fi/tuet-ja-palvelut/viljelijä/taydentavat-ehdot/Sivut/Taydentavat-ehdot.aspx>
- Viherryttämistuki. Ei päiväystä. [Verkkojulkaisu]. Mavi. [Viitattu:18.1.2016]. Saatavana: <http://www.mavi.fi/fi/tuet-ja-palvelut/Documents/Viherrytt%C3%A4mistuki.pdf>
- Viljelijätukihakukoulutus. 2014. [Verkkojulkaisu]. Mavi. [Viitattu: 16.2.2016]. Saatavana: <http://www.mavi.fi/fi/Documents/Ty%C3%B6paja%20,%20Ymp%C3%A4rist%C3%B6sitoumukset.pdf>
- Vuori, S.2015. Ympäristökorvaus painottaa vesien suojelua. Maatilan Pellervo 4/2015, 28–30.
- Ylhäinen, M. 2015. Kerääjäkasvit. Käytännön Maamies 11/2015, 28–33.
- Ympäristö. 2014. Terve ja kestävä ympäristö nykyisille ja tuleville sukupolville. [Verkkojulkaisu]. Euroopan komissio. [Viitattu: 5.5.2016]. Saatavana: http://bookshop.europa.eu/en/environment-pbNA0414868/downloads/NA-04-0414868-868-FI-C/NA0414868FIC_002.pdf?FileName=NA0414868FIC_002.pdf&SKU=NA0414868FIC_PDF&CatalogueNumber=NA-04-0414868-868-FI-C
- Ympäristökorvaus – enemmän vaikuttavuutta maatalouden ympäristötoimiin. Ei päiväystä. [Verkkojulkaisu]. Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma 2014–2020. [Viitattu:1.2.2016]. Saatavana: <http://www.mavi.fi/fi/opaat-ja-lomakkeet/viljelijä/Documents/ymparistokorvaus.pdf>
- Ympäristökorvaus. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Mavi. [Viitattu:15.2.2016]. Saatavana: <http://www.mavi.fi/fi/tuet-ja-palvelut/viljelijä/Sivut/ymparistokorvaus.aspx>

LIITTEET

Liite 1. Haastattelukysymykset

LIITE 1 Haastattelukysymykset

1. Tilan tiedot: Tuotantosuunta, pinta-ala, sitoutuminen ympäristökorvaukseen, jos ei sitoutunut niin miksi?
2. Olitteko sitoutunut ympäristötukeen edellisellä ohjelmakaudella?
3. Mihin lohko kohtaisin toimenpiteisiin olet sitoutunut, miksi?
4. Millaisia investointeja sitoutuminen vaati/olisi vaatinut?
5. Onko työmäärässä ja – järjestelyissä tapahtunut muutoksia uudistuksen myötä?
6. Oletko käyttänyt asiantuntijan asiantuntemusta päätöksenteossa?
7. Miten viherryttäminen on vaikuttanut tilalla?
8. Mitä ajattelet ympäristökorvauksen suuruudesta?
9. Jos päätös pitäisi tehdä nyt uudelleen, olisiko päätös ympäristökorvaukseen sitoutumisesta sama, miksi?
10. Mitä mieltä olet tukipolitiikan uudistuksesta?
11. Onko jotain lisättävää?